

SVEBRA
Svenska brandsäkerhetsföretag

SVEBRA 2012:1

Riktlinje för kontroll och underhåll av nödbelysning

Version 2

Denna riktlinje är beslutad av SVEBRAs Norm- och certifieringskommitté och träder i kraft 2025-03-31

Innehåll

Kontroll och underhåll av nödbelysning.....	3
1. Bakgrund.....	3
2. Orientering	3
3. Syfte.....	3
4. Definitioner.....	4
5. Referenser.....	5
6. Avgränsningar	5
7. Tillämpning.....	5
8. Rutinkontroll (egenkontroll)	5
8.1 Hänvisningsarmatur.....	6
8.2 Nödljusarmatur (ledljus).....	6
9. Kontroll och underhåll	6
9.1. Årlig kontroll och underhåll.....	7
9.2. Utökad kontroll och underhållsåtgärd.....	8
9.3. Felaktig nödbelysning.....	8
9.4. Märkning	8
10. Register / dokumentation	8

Kontroll och underhåll av nödbelysning

1. Bakgrund

SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag är en samhällsnyttig förening för brandsäkerhetsföretag med en vision att göra samhället brandsäkrare.

Föreningen har till uppgift att höja statusen för SBA, systematiskt brandskyddsarbete och öka kvalitén på de tjänster som tillhandahålls i branschen genom att bistå med kompetensutveckling i form av certifiering, normer och riktlinjer, utbildning, information och rådgivning.

2. Orientering

Nödbelysning är en viktig del i en utrymningsituation. Förutsatt att nödbelysningen fungerar utgör den en viktig del i att begränsa personskador samt att rädda liv.

Nödbelysning ska möjliggöra utrymning på ett säkert och effektivt sätt även vid strömavbrott.

3. Syfte

Syftet med SVEBRAs riktlinje för kontroll och underhåll av nödbelysning är att beskriva vad som ska ingå i kontroll och underhåll för att uppfylla lagstiftning, andra regelverk och rekommendationer samt att tillförsäkra kunder till medlemsföretag i SVEBRA en fungerande nödbelysning även lång tid efter installation.

Riktlinjen är framtagen i enlighet med:

- arbetsmiljölagen 3 kap 2§. Allmänna skyldigheter; Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar ska underhållas väl. Lag (2002:585).
- LSO, Lagen om skydd mot olyckor,
- Boverkets byggregler
- SS EN 50172 anläggningar för utrymningsbelysning i tillämpliga delar
- SS EN 1838:2013 nödbelysning.
- tillverkarens eller tillverkarens representants anvisningar

4. Definitioner

Driftindikering	Indikering (diod) som visar om armaturen är i drift.
Hänvisningsarmatur	Belysta eller genomlysta skyltar vars uppgift är att visa utrymningsvägar och var nödutgångar finns. De förblir tända vid ett strömbortfall.
Kompetent person	Person som har erforderlig kunskap att utföra rutinkontroll.
Kontrolljournal	I kontrolljournalen antecknas olika kontroller och händelser som inträffats i verksamheten av kompetent person hos fastighetsägaren / verksamheten eller en utsedd representant.
Läsavstånd	Avstånd på vilket man tydligt ska se skylten i enlighet med arbetsmiljöverkets regelverk.
Medlemsföretag	Företag som betalar medlemsavgift i branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag
Nödbelysning	Nödbelysning är ett begrepp som används för hänvisningsarmaturer och nödljus.
Nödbelysningstekniker	SVEBRA-certifierad person med utbildning, erfarenhet och kunskap om varje åtgärd vid kontroll och underhåll.
Nödljus (ledljus)	Nödljus har till uppgift att belysa utrymningsvägar samt lysa upp faror och hinder så att personer ska hitta och säkert kunna ta sig ut. Nödljus tänds och/eller förblir tända vid ett strömbortfall.
Pictogram	Riktningsspil eller symbol som visar utrymningsväg samt tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.
Register / dokumentation	Samlat dokument som kan vara digitalt som beskriver anläggningen och dess status.
Självtestfunktion	En inbyggd funktion som testar att armaturen fungerar med regelbundenhet. Kan aktiveras med knapp eller inbyggd programmering.

Tillverkare Företag som konstruerar och tillverkar en produkt samt säkerställer att produkten överensstämmer med gällande krav och släpper ut den på marknaden.

5. Referenser

I denna riktlinje finns referenser till följande dokument:

AML 2002:585	3 kap 2§ Allmänna skyldigheter; Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar ska underhållas väl.
SS-EN 50172	Anläggningar för utrymningsbelysning i tillämpliga delar
2003:778	LSO, Lagen om skydd mot olyckor
SS-EN 1838:2013	Nödbelysning
SVEBRA 2024:2	Norm för utbildning Nödbelysningstekniker
AFS 2023:12	Utformning av arbetsplatsen
ISO 7010	Varselfärger och varselskyltar

6. Avgränsningar

Denna riktlinje avser kontroll och underhåll av nödbelysning med eget inbyggt batteri eller annan energikälla (exempelvis kondensator) som ger spänning vid nöddrift men inte utrymningsdimensionering, projektering eller installation av nödbelysning.

7. Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder.

8. Rutinkontroll (egenkontroll)

Med rutinkontroll avses den kontroll som utförs löpande av kompetent person hos fastighetsägaren/verksamheten eller en utsedd representant.

Kontrollen ska utföras regelbundet. Intervallet bör inte överskrida tre månader annat än i undantagsfall. Vid verksamhetsförändring eller ombyggnation ska det säkerställas att nödbelysningen uppfyller gällande krav.

8.1 Hänvisningsarmatur

Vid kontrollen ska säkerställas att:

- årlig kontroll och underhåll har utförts
- ljuskällan lyser
- eventuell driftindikering lyser
- eventuell självtestfunktion inte indikerar fel
- hänvisningsarmaturen inte är blockerad
- hänvisningsarmaturen inte har några yttre synliga skador
- riktningspilar stämmer

8.2 Nödljusarmatur (ledljus)

Vid kontrollen ska säkerställas att:

- årlig kontroll och underhåll har utförts
- eventuell driftindikering lyser
- eventuell självtestfunktion inte indikerar fel
- nödljusarmatur inte är blockerad
- nödljusarmatur inte har några yttre synliga skador

Resultatet av rutinkontrollen i avsnitt 8.1 och/eller 8.2 ska av den kompetenta personen registreras i kontrolljournalen.

9. Kontroll och underhåll

Kontroll och underhåll ska utföras minst en gång per år av en SVEBRA-certifierad tekniker som har kunskap om nödbelysning och tillgång till gällande lagar, regelverk och rekommendationer samt verktyg och skriftliga instruktioner.

Utbildning som certifierar person att utföra kontroll och underhåll av nödbelysning är SVEBRA 2024:2 Nödbelysningstekniker.

Kontroll och underhåll ska ske i enlighet med denna riktlinje och tillverkarens anvisningar.

9.1 Årlig kontroll och underhåll

Hänvisnings- och nödljusarmatur

Vid den årliga kontrollen ska det säkerställas att:

1. armaturen finns och är uppsatt på avsedd plats
2. armaturen inte är blockerad eller skyddad
3. mått
 - 3.1. hänvisningsarmatur har rätt läsavstånd
 - 3.2. nödljusarmatur har rätt lux
4. pictogram
 - 4.1. hänvisningsarmaturen har rätt pictogram enligt ISO 7010
 - 4.2. nödljusarmaturer saknar pictogram
5. armaturen inte har några yttre skador
6. armaturens hölje inte är strömförande
7. armaturen är rätt monterad
8. IP klassning stämmer för miljön
9. armaturen är ren
10. kablage ej är skadat eller torkat
11. inkommande strömmatning ser ut (visuellt) att sitta korrekt
12. armaturer som är försedda med lysrör ska ljuskällan ersättas med likvärdig.
Observera att elektroniken i armaturen ska vara kompatibel med annan ljuskälla.
Om elektroniken inte kan verifieras ska armaturen bytas mot ny.
13. batteriets ålder inte har överstigit tillverkarens anvisning eller 5 år från installationsdatum
14. lystid/batterikapacitet fungerar
 - 14.1. för armatur utan självtest
Bryt strömmen till armaturen och kontrollera att den lyser i minst 60 minuter på batteridrift.
Om lystid/batterikapacitet inte kan kontrolleras ska armaturen märkas i serviceprotokoll och anges "lystid/batterikapacitet ej kontrollerad".
 - 14.2. för armatur med självtest,
För armaturer med självtestfunktion kontrolleras drifts- och felindikeringar.

Resultatet av kontroll och underhåll ska av utföraren registreras i kontrolljournal.

9.2 Utökad kontroll och underhållsåtgärd

Finns inget periodiserat utökad kontroll och underhållsåtgärd.

9.3 Felaktig nödbelysning

Nödbelysningen är felaktig och ska ej godkännas om utföraren bedömer att:

- någon av kontrollpunkterna i kontroll och underhåll brister
- nödbelysning vars nödfunktion startas med glimtändare
- nödbelysning med glödlampa eller lysrör som ljuskälla

Om inte åtgärd för att rätta till ett fel kan vidtas omedelbart ska utföraren märka nödljuset att kontroll har skett och att brist föreligger samt skriftligen informera innehavaren om bristen. Nödbelysning som inte är kopplade på egen säkring eller där det på annat vis inte finns möjlighet att bryta strömmatningen bör vara av typ med självtestfunktion.

9.4 Märkning

Kontrollerad och godkänd nödbelysning ska märkas med UNDERHÅLL UTFÖRT samt med tidpunkt för utförd kontroll och utförarens identifikationsmärke. Vid de fall man inte kan bryta strömmen på armaturer utan självtest ska armaturen märkas med texten LYSTID/BATTERIKAPACITET EJ KONTROLLERAD. Om det finns allvarliga fel på armaturen ska den märkas på en framträdande plats med FUNGERAR EJ eller liknande samt att skriftligen informera uppdragsgivaren/ beställaren. Anmärkning ska finnas i kontrolljournal om den finns samt i register/dokumentation.

10. Register / dokumentation

Efter utförda kontroller ska arbetet dokumenteras i ett register där varje nödbelysning går att identifiera, till exempel genom ett unikt nummer.

I registret ska det finnas:

- information om var nödbelysningen är placerad
- tillverkare, volt och amperetimmar på batteri samt typ av ljuskälla
- resultatet av kontroll och underhåll, det vill säga om nödbelysningen är godkänd i enlighet med SVEBRAs riktlinjer
- om reparation eller annan åtgärd krävs
- vilket datum (år, månad och dag) som kontroll och underhåll utfördes
- vilket datum (år, månad och dag) som senaste batteribyte utfördes
- vem som har utfört kontroll och underhåll

Registret ska hållas tillgängligt eller överlämnas till kund efter det att arbetet utförts.